

ИКОНОМИЧЕСКА ОБОСНОВКА

КЪМ

ПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА

ПРАВИЛА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ РАЗМЕРА НА ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯТА,
ДЪЛЖИМИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА МУЗИКАЛНИ И СВЪРЗАНИ С ТЯХ
ЛИТЕРАТУРНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ПРИ ПУБЛИЧНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
МУЗИКА ПО ВРЕМЕ НА КОНЦЕРТИ И ДРУГИ СЪБИТИЯ

Обща икономическа обосновка

През март 2011г. промени в Закона за авторско право и сродни права – ЗАПСП доведоха до регламент, при който тарифите на организациите за колективно управление на права се утвърждават от Министерство на културата според разпоредбите на чл. 40е (отменен). В тази връзка през м. януари 2012 г. бяха утвърдени и настоящите *Правила за определяне размера на възнагражденията, дължими за използване на музикални и свързани с тях литературни произведения при публично изпълнение на музика по време на концерти и други събития* (наричани за краткост Тарифа). През вече седемгодишния период на нейното действие бе натрупана практика по прилагането ѝ, както и ценна обратна връзка от обсъждания с ползватели. Междувременно настъпиха промени в икономическата среда като цяло и се появиха нови и различни форми на използване на музика по време на концерти и музикални събития, които не намират точно отражение в сегашната Тарифа. Всичко това, заедно с последните промени в ЗАПСП от март 2018 г., които пряко касаят лицензирането на концерти и други музикални прояви, доведоха до необходимостта от нов преглед на Тарифата и изготвяне на предложение за нейната актуализация, по-добра адаптация към настоящите условия и оптимизация на механизмите по прилагането ѝ.

При изготвяне на настоящото предложение за промяна на Тарифата за определяне размера на авторските възнаграждения се взе предвид следното:

Тарифата следва да се актуализира, за да балансира интересите на правеносителите и възможностите на бизнеса, да отчете актуалното състояние на специфичната бизнес среда в България, да оптимизира процесите по лицензиране и отчет и повиши тяхната яснота и прозрачност, и да редуцира разходвания ресурс за администриране, както за ползвателите, така и за сдружението.

Изготвянето на проекта се извърши чрез:

- Изследване на механизми, инструментариум и правила за определяне размера на възнагражденията на сродните дружества в други държави
- Изследване на тарифните позиции при тях и извеждане на релевантните такива за България.
- натрупаната информация и опит в сдружението от функционирането на пазара за организиране на концерти и други музикални събития в България.

Основният обект на икономическия анализ в сферата на авторските възнаграждения е идентификацията на икономическата същност на интелектуалните продукти. Това е и основната отправна точка при извършените анализи и оценки, на основата на които са разработени както методиката за формирането на тарифите, така и самите позиции с детайлно отчитане на

определящи характеристики като начин на предаване на музикално съдържание, вид и категория стопански обект, аудитория и други. От своя страна, правилната идентификация на икономическата същност на интелектуалните продукти и произтичащата от нея полезност за ползвателите е в основата на формирането на дължимите възнаграждения и тарифите, по които те се изчисляват. По отношение на възнагражденията, водещ е пазарният принцип на заплащане срещу реално ползване, съответно при отсъствие на ползване не се дължи възнаграждение.

Като икономическа категория, пазарът на музикални интелектуални продукти съдържа всички принципно налични атрибути и производните им – търсене, предлагане, цена, еластичност, възможност за диференцирано и колективно потребление и други. Съществено различие тук, в сравнение с много от останалите пазари в икономиката, е наличието на представителство (аналогия може да бъде направена с много от сегментите във финансовия сектор), възникнало преди всичко поради необходимостта от минимизиране на транзакционните разходи или очакваните разходи по индивидуалните сделки. В този смисъл, възнагражденията за ползване на музикално съдържание, както и като цяло за този клас интелектуални продукти, не могат да бъдат отчетени на основата на теоретичната икономическа концепция за равновесната цена, постигната чрез корекции от страна на търсенето и предлагането, тъй като този процес не е налице.

Използван метод за изследване.

Възможностите тук са свързани с два подхода – разходоориентиран, състоящ се в механичното калкулиране на извършените разходи от страна на създателите на музикално съдържание плюс определена норма на печалба и оценка на полезността за съответните видове и категории ползватели на основата на международната практика¹.

Този подход е практически неприложим поради следните обективни основания:

- Интелектуалните продукти нямат "себестойност" в традиционния смисъл на думата, тъй като за тях е характерна категорията уникалност, която не може да бъде измерена и остойностена. Неприложими са дори и по-нетрадиционните икономически способности за определяне на стойност като хедонично ценообразуване, оценяващо съставните части на продукта по отделно (поради естествената неделимост на музикалното съдържание) и склонността за плащане, основаваща се на декларираното ефективно търсене (преди всичко поради високата нехомогенност на ползвателите);
- Механичният сбор на директно направените разходи в процеса на създаване на интелектуалния продукт не е определящ по отношение

¹ От гледна точка на България, най-правилно е международната практика да се асоциира с тази в Европейския съюз, Европейското икономическо пространство и държави в процес на интеграция

стойността му за даден потребител, тъй като тя зависи изцяло от оценката на ползвателя за полезността, която той получава в следствие ютилизацията на интелектуалния продукт. Освен това, от гледна точка на направените разходи, функцията на полезността може да приема различен вид за отделните ползватели, поради което безусловното ѝ извеждане не е възможно;

- За потреблението на интелектуалните продукти, в частност на музикалните произведения, в много голяма степен са характерни категориите неделимост и неизключваемост от потреблението, което по отношение на икономическата им същност ги доближава до публичните и смесените блага. Поради възможностите за многократно и едновременно, както времево, така и териториално потребление, тези продукти не подлежат на амортизация в строгия смисъл на думата и в този аспект кумулативната стойност на произведенията нараства с увеличаване на броя заинтересовани ползватели;

- Коректното определяне на извършените разходи в процеса на създаване на музикално съдържание за всеки участник практически не е възможно, преди всичко поради трудности свързани с адекватното индивидуално разделяне и отчитане на разходите. От своя страна, тази хипотетична възможност влиза и в противоречие с естествено възникналите отношения на представителство в сектора в световен мащаб с оглед преодоляването именно на изключително значимата категория на транзакционните разходи.

Вторият подход за оценка на интелектуалните продукти е сравнителният анализ. За разлика от разходоориентирания, чрез него определянето на тарифа за авторските възнаграждения е напълно възможно. На първо място, това е така, тъй като отговорът на въпроса не се търси в категория като "себестойност", която, както беше описано, не може да се определи. На второ място, тъй като общата стойност или полезност на интелектуалните продукти се променя в зависимост от тяхното търсене, изчисляването на възнагражденията е необходимо да се основава на външни за системата категории като вид на потребителите, интензивност на ползване и участие на съдържанието във формирането на добавена стойност. Директното изчисляване тук е обвързано с голям брой допускания, поради което е оправдано те да се формират на основата на осреднени аналогични стойности от международната практика.

Като вътрешен фактор, в подкрепа на сравнителния анализ е [Решение № АКТ-1780-20.12.2011](#), потвърдено от две инстанции на ВАС. Този подход бе щателно изследван и от Комисия за защита на конкуренцията. В нейното решение се казва: „Специфичната същност на интелектуалните продукти е основание за неприложимостта на понятието себестойност при преценката на дължимите за тях възнаграждения, тъй като тяхната себестойност в икономически аспект не може да бъде определена обективно. Тарифата на МУЗИКАУТОР е формирана от

два компонента -възнагражденията, събирани за авторите, и административните разходи за дейността. Първият компонент не подлежи на икономическа оценка

по посочения метод, а административните разходи са само част от себестойността на „услугата“. МУЗИКАУТОР не формира печалба съгласно чл. 40,

ал. 3 от ЗАПСП18 в резултат на предоставянето на „услугата“ си, поради което не може да се определи марж между печалба и себестойност¹⁹. С оглед на горните мотиви за неприложимостта на първия метод, КЗК използва като критерий за оценка на тарифата на МУЗИКАУТОР сравнителния подход. В подкрепа на избора на този подход е постановеното заключение на Съда на Европейския съюз по дело 395/87 *Tornier срещу SACEM* (френската ОКУП)²⁰, по отправено преюдициално запитване от френския съд относно критерия за оценка на тарифата, определена от френската ОКУП за изпълнение на музика в дискотеки.

В хода на проучването КЗК анализира представените от молителя методологии за формиране на тарифни позиции за авторски възнаграждения при публично изпълнение на музикални произведения от репертоара на МУЗИКАУТОР в средствата за подслон и местата за настаняване и заведения за хранене и развлечения. Установи се, че като общ принцип ОКУП формира цените по тарифата си въз основа на осреднени аналогични стойности от тарифи на чуждестранни дружества след прилагането на коригиращи коефициенти за елиминирание на различията в нивото на доходи, цени и при необходимост от други величини. Сравнението се извършва, като се отчитат основните икономически различия между държавите чрез брутен вътрешен продукт (БВП); БВП на човек от населението; БВП на човек по стандарта (паритета) на покупателна способност – (БВП на ППС), като при формиране на тарифата на МУЗИКАУТОР е използван показателят БВП по покупателна способност.

Резултатът от проверката показва, че методиката, която отчита равнището на тарифите на 6 държави, избрани с оглед критерии като социално и икономическо развитие и съдържание на националните репертоари, има за резултат определянето на отправната стойност на тарифите, спрямо която МУЗИКАУТОР адаптира конкретните цени с оглед националната специфика на категориите ползватели. Методиката доказва по-конкретно, че тарифите на МУЗИКАУТОР са разработени в съответствие с утвърдените практики в 6 референтни държави, избрани от МУЗИКАУТОР въз основа на обективни и обосновани критерии. С приложения алгоритъм МУЗИКАУТОР изчислява референтна стойност, въз основа на която определя цените по тарифата си, като равнището на цените на българската ОКУП са около средното равнище на избраните държави. Въз основа на допълнително събраните данни, има достатъчно основания да се обобщи също така, че използваните икономически критерии, като БВП на ППС, който показател държи сметка за всички държави членки, с голяма степен на достоверност определят тарифата на МУЗИКАУТОР като намираща се в границите между съпоставими най-ниски и най-високи ценови равнища във всички държави членки от ЕС, като категорично не ги превишават. С оглед на изложеното КЗК приема, че тарифата на МУЗИКАУТОР е приета при спазване на

точно определени и обективни критерии и условия, които се прилагат обичайно в търговската практика на сродни европейски организации, при съобразяване с пазарната действителност на съответния национален пазар, както е определен в настоящото производство, и в законовите рамки, поставени от ЗАПСП и ЗЗК. Отправната стойност на тарифите, спрямо която МУЗИКАУТОР адаптира конкретните цени с оглед националната специфика на категориите ползватели. Външен фактор, доказващ приложимостта на сравнителния анализ е решение на Европейския съд по дело [C-177/16](#). Решението ясно дефинира неговата приложимост като механизъм за определяне на тарифи. Според съда, за да се провери дали дадена организация за управление на авторските права прилага справедливи цени е целесъобразно нейните тарифи да се сравнят с приложимите в съседните държави тарифи, както и с тези други държави членки на ЕС. Дадено сравнение не може да се приеме за недостатъчно представително само поради факта, че то обхваща ограничен брой държави членки. Не може да има минимален брой пазари, които да бъдат сравнявани. Изборът на подходящи и сходни пазари зависи от конкретните обстоятелства във всеки отделен случай. То може да се окаже релевантно, при условие че, референтните държави членки са избрани в съответствие с обективни критерии. Такива могат да бъдат потребителските навици, икономически обстоятелства, като brutния вътрешен продукт, културно наследство.

Основно предимство на сравнителния анализ като метод за определяне размера на възнагражденията е възможността за адекватно приравняване на тарифите и техните парични еквиваленти, прилагани в други части на Европа към общи параметри. Сравняването на тарифните позиции на различните държави по този начин дава възможност за извеждане на обща тенденция, която в последствие да бъде съобразена и приложена съгласно спецификите на българската действителност.

За да бъдат адекватно приложени и съобразени с условията и спецификите на българската среда, при обработката на изходните данни от проучването се използва макроикономическият инструментариум, в частност основните индикатори за стопанско развитие – брутен вътрешен продукт (БВП) и население.

Брутният вътрешен продукт е макроикономически индикатор за икономическа активност и се дефинира като общата стойност на всички стоки и услуги, след приспадане на междинното потребление, произведени в даден географски район за определен период от време². Тъй като всичко, което е произведено или се реализира, или остава на склад, БВП също така е индикатор за съвкупното ниво на доход в икономиката – получени приходи от реализацията, респективно увеличение на материалните запаси със съответната стойностна оценка. За

² Националният статистически институт отчита брутен вътрешен продукт на тримесечие и на годишна база. За целите на настоящия анализ се използване годишен БВП.

елиминирани на различията в броя население и повишаване на сравнимостта между държавите се използва производния показател БВП на човек от населението. Обемът на БВП спрямо паритета на покупателната способност (ППС) се изразява с базово ниво от 100, което отговаря на средното ниво на БВП в 27-те членки на ЕС, съотнесено към ценовите им равнища. По този начин европейската икономика има средно ниво на БВП от 100 по ППС при вземане под внимание на общото ценово равнище във всички държави. Това означава, че ако резултатът на една страна е над 100, то БВП на човек, то и реалният и съизмерим стандарт е по-висок от средния.

Използваният в определени случаи метод на коригиране чрез БВП по ППС се основава на логиката, че размерът на преизчислените в лева стойности от валути в други държави е формиран под влиянието на различията в ценовото равнище и равнището в доходите в отделните икономики.

Статистическите разработки в приложената методика реферират единствено до процентни величини, т.е. всички изходни данни са относителни стойности. Относителните величини не представляват конкретна сума в лева или друга валута. С оглед на това, самото прилагане на относителни процентни дялове отразява всички съществуващи макроикономически различия. В тази връзка, БВП по ППС участва в разработването на посочените по-долу финални стойности по два начина: при извършване на еднофакторен и двуфакторен регресионен анализ, при които показателят участва като независима променлива. Регресионният анализ е статистически метод, установяващ зависимости между променливи величини. Поради това използването на метода в настоящия анализ цели да се установи високо ниво на статистическата обвързаност или липсата на такава между реалната относителна позиция на икономиките и нивото на авторски възнаграждения в тях.

От гледна точка на целостта на анализа и недопускането на грешка в търсенето на зависимост единствено с БВП по ППС, населението също е включено като независима променлива в еднофакторните и двуфакторните регресионни модели. Използването на две независими променливи в изследването гарантира по-консервативен подход и премахва възможността за надценяване или подценяване на крайния резултат.

Именно по тази причина МУЗИКАУТОР винаги използва този подход за определяне размера на възнагражденията, независимо дали те стават база за договаряне с браншови организации, там където съществуват и изпълняват дефиницията на ЗАПСП за представителност, или тарифите се утвърждават чрез провеждане на обществено обсъждане. Същият методически подход бе използван за изготвяне на сега действащата Тарифа, утвърдена от Министъра на културата през 2012 и се използва и при изготвянето на настоящото предложение за изменение и допълнение.

Изводи и резултати от сравнителния анализ:

В световната практика авторските възнаграждения за използване на музикални произведения по време на концерти се определят на база % от икономическата стойност на събитието, което се потвърждава и от изследването на референтните държави. Това е така, тъй като организирането на концерти е бизнес модел, изцяло свързан с музика и с пряка връзка между икономическата стойност на събитието и важността на музиката в него. Такъв е моделът и на сега действащата тарифа на МУЗИКАУТОР. Именно по тази причина в проучването се изготви сравнителен анализ на процентите за авторски възнаграждения, предвидени за отчисление, които са определени от сдруженията в другите държави за събития от подобен характер и мащаб. Изследването обхваща позициите, при които се определят авторските възнаграждения за концерти при 100% защитено музикално съдържание, след което се изграждат механизмите за пропорционални изчисления, когато в събитието се ползва и незащитен репертоар, както и позициите за събития различни от концерти, при които ползването на музика е с по-малка добавена стойност.

Избор на държави

При избора на държави сдружението винаги се е водило от ясни, обективни и обосновани признаци съобразно международната практика. Критериите, които са взети предвид при подбора на референтните държави са следните:

- Сходство на тарифните принципи и структура. Тук отчитаме ясно изразена връзка между използвано музикално съдържание по време на концерти и прилаганите тарифни позиции като процент от приходите/бюджета, както и прилагане на фиксирани суми за по-малки събития и гарантирани минимуми.
- Диверсификация според разположението, историята и икономическото развитие на държавите: развити икономики – стари членки на ЕС, държави от Прибалтика, Централна и Източна Европа и съседни държави, като са взети предвид за баланс и държави със сходни икономически показатели. Тази диверсификация е изключително важна и от гледна точка на националните репертоари, които МУЗИКАУТОР представлява на територията на България.
- Общества с различни традиции в авторското право и различна степен на защита на интелектуалната собственост.
- Достатъчен набор държави, които максимално обективно да отразят всички параметри на оценка нивата на дължимите авторски възнаграждения при организиране на концерти и други събития с музика, след което да се въведат отстъпки и механизми, отразяващи спецификите на средата в България.

В проведения анализ се използват данни от общо 14 държави както следва:

- управляващите най-големи национални и световни репертоари дружества в икономически развитите: Великобритания, Германия, Франция, Италия, Испания, Холандия и Дания
- две държави от Прибалтика: Естония и Латвия;
- три държави от Централна и Източна Европа: Унгария, Полша и Словения
- две държави с най-близки икономически показатели до България: Хърватска и съседна Румъния

Чрез подбора на изходни данни, МУЗИКАУТОР цели осъществяването на коректно анализиране на пазарните нива в различните страни. Подробната и актуална информация, включена в сравнителния анализ, е предоставена от партньорските ни дружества за колективно управление на авторски права. Същите съдействаха в процеса на разбиране и анализиране на тарифните практики в техните пазари.

Следва да се има предвид, че е налична международна практика с жанрова диференциация на заплащаната ставка, която обаче считаме за не съвсем справедлива и обективна, тъй като третира музикалното съдържание, съответно преките му потребители, по различен начин на основата на стил музика, а не на вид ползване. Освен това подобен механизъм досега не е съществувал в България и въвеждането му би затруднило и ползвателите, и сдружението при прилагането на Тарифата.

Тъй като с настоящата тарифа ще бъде лицензирана музика от всички жанрове, вкл. и класическа, при държавите, в които има отделни проценти за популярна и класическа музика, бяха определени позициите като средно аритметично между двата процента. Добавени бяха позициите на останалите държави, при които няма диверсификация и сравнителният анализ бе извършен, подробно описан в приложената Методика.

От приложения модел е видно, че **централна тенденция (Mean) на изследваната извадка е 8,014**. (т.е. средният процент за авторски отчисления по време на концерти при 100 % защитено съдържание следва да е 8,014 %). Тази позиция сама по себе си е близо и до сегашната стойност в тарифата. Въпреки това, предвид сложната бизнес среда, в която оперират организаторите на концерти и на база предварителни обсъждания с тях, се взе решение като основна позиция за авторски отчисление по време на концерти със 100% защитено съдържание да се прилага по-ниска стойност, а именно:

7, 5% от икономическата стойност на събитието

За контрол при сравнителния анализ, чуждите тарифи бяха изследвани и само по позициите, които не включват класическа музика, като и в този случай резултатът бе по-висок от предлагания в момента, а именно – 7,59.

На базата на позицията 7,5% е разработен настоящият Проект на Тарифа.

Определяне на конкретните тарифни позиции и допълнителни уточнения

Настоящият проект за изменение и допълнение е изграден на основата на два критерия – икономическата стойност на събитието, т.е. неговото финансово измерение, и вида на събитието.

Икономическа стойност на събитие

Еднаквото третиране на платени и безплатни събития (от гледна точка на достъпа) е обичайната международната практика, където бруто приходът и бюджетът се използват като база за изчисляване възнагражденията за правата, като в преобладаващата част от случаите процентната ставка е една, без оглед на платения или безплатния характер на проявата. МУЗИКАУТОР е възприемал винаги тази практика при изготвянето на тарифите за концерти, запазва се и сега като процентът отчисления или фиксиранияте суми са в еднакви размери независимо дали проявата е с платен или безплатен достъп.

ЗАПСП постулира, че тарифите на ОКУП следва да бъдат съобразени с икономическата стойност на използването на правата, като се отчитат характера и обхвата на използване на произведенията.³ В тази връзка и с цел еднакво третиране на платени и безплатни събития за целите на тарифата и определяне размера на възнагражденията се въвежда терминът *икономическа стойност, или само стойност, на събитието*.

Под икономическа стойност се разбира финансовото измерение на дадено събитие, съобразено с използването на правата при организиране на концерти, други музикални събития или немусикални събития с ползване на музика за озвучаване. Тази стойност се определя индивидуално за всяко едно отделно събитие в зависимост от неговите специфики.

Авторските възнаграждения в настоящия проект се изчисляват на база икономическата стойност на събитието както следва:

- Когато събитието **няма приход** /платен вход/, то неговата икономическа стойност се формира на база **бюджета /разходната част/**.
- При проявите с **платен достъп** (входна такса, продажба на билети, платени покани, абонаментни карти и други подобни без вкл. ДДС) – икономическата стойност се формира от **реализираните приходи**.

³ ЗАПСП, чл. 94р

Към стойността на тези събитията се добавя и икономическа стойност на раздадени безплатни пропуски (покани, гивни, ваучери, билети с нулева стойност или какъвто и да е документ за безплатен достъп), ако има такива.

Калкулирането на пропуските за събития с платен вход е необходимо, тъй като сдружението няма право, по силата на договорите си с правноносителите и тези със сродните чуждестранни дружества за взаимно представителство, да отстъпва права безвъзмездно, независимо дали крайният потребител заплаща вход или не. Когато цялото събитие е с безплатен вход се взема предвид разходната част, но когато събитието е с платен вход и раздадени пропуски (смесено от гледна точка на достъпа), най-точен, лесен и справедлив начин за изчисление на икономическата стойност на пропуските съобразно зрители, които присъстват и потребяват музикалния продукт, е всеки един зрител с безплатен достъп да бъде приравнен на посетител, закупил най-масовия билет за проявата. Ето защо пропуските за безплатен достъп се остойностяват по цената на най-масовия билет за конкретното събитие и се акумулират към общата му икономическа стойност.

За най-масова се възприема ценовата категория с най-голям брой продадени (или предложени билети при липса на информация за първото), като ако две или повече ценови категории са с еднакъв брой продадени билети между тях се изчислява средно аритметично и се определя цена на билет, който се приема за най-масов и се взема предвид при определяне размера на възнагражденията.

Предвид спецификата на дейността и факта, че често залите задължават организаторите да им предоставят безплатни пропуски, се определя брой пропуски – до 5% от капацитета на мястото за провеждане, но не повече от 500 бр., които не се остойностяват.

При смесени събития – такива, които съдържат музикални програми с различно ползване на музика (концерт, първостепенно значение на музиката, озвучаване) и/или немусикални програми, икономическа стойност се определя за всяка отделна програма, музикална или немусикална, и се прилагат механизмите за определяне размера на възнагражденията за всяка поотделно.

Коректното определяне на съответната икономическа стойност към конкретна програма е важно не само за изчисление размера на възнагражденията, но и за последващото разпределение на събраните авторски възнаграждения.

Икономическата стойност се използва и за диференциране на събитията съгласно техния мащаб. Чрез нея събитията се разделят на такива с икономическа стойност до 10 000 лв. без ДДС (малки събития) и събития с икономическа стойност над 10 000 лв. без ДДС (големи събития). Това е необходимо поради

въвеждане на фиксирани суми за авторски възнаграждения за малки събития и въвеждането на минимуми при големите събития.

Видове събития

Предвид естеството на организиране и провеждане на огромен брой събития от най-различен характер, които ползват музика, се наложи по-точно дефиниране и обособяване на отделните прояви според степента на ползване на музика и значението ѝ за провеждането и качеството на събитието. Освен това, честото провеждане на смесени събития с отделни програми, ползващи музиката в различна степен, наложиха въвеждането на механизми за облекчаване на отчетността и съответно определяне размера на авторските възнаграждения.

Така в проекта е предвидено следното третиране на събитията в зависимост от степента на ползване на музика:

Еднотипни събития

Концерти и музикални фестивали

Тук се включват проявите, в които основна, макар и понякога не единствена роля има публично изпълнение пред аудитория, вкл. DJ сетове, при което артистите са на обособено място (сцена), независимо дали изпълнението е на живо или се ползва частично и/или изцяло музика на запис – плейбек, сингбек, DJ миксове и др.п. (Ползването на танцьори, аудио-визуални произведения, светлинни, зрителни, звукови ефекти и всякакви други съпътстващи основното шоу програми, не променят характера на събитието като концерт.)

Концерти с икономическа стойност над 10 000 лв. без ДДС (големи концерти) – размерът на авторските възнаграждения се определя на – **7,5%** от икономическата стойност събитието.

Концерти с икономическа стойност до 10 000 лв. без ДДС (малки концерти)
Обичайно в международната практика се заплащат фиксирани суми при по-малки събития. Този механизъм улеснява изключително процеса на лицензиране и прилагане на тарифите, както и редуцира разходите на средства и усилия от страна на ползвателите и дружествата.

От изследваните държави 9 прилагат този механизъм и това са: Латвия, Литва, Естония, Унгария, Германия, Италия, Дания, Словакия и Словения.

Предвид натрупания практически опит и големия брой организатори на малки събития, вкл. общини – 265 бр., читалища – 4600 бр. и множество държавни институции, неправителствени организации, рекламни агенции и др. се очерта

потребността от въвеждане на лесен и ясен механизъм за определяне размера на възнагражденията без необходимостта от предоставяне на цялата налична финансова документация, свързана със събитието и извършването на трудоемки и често сложни изчисления. Такъв е приетият и в останалите държави механизъм, при който авторските възнаграждения са фиксирани суми, определени по общи категории икономическа стойност на събитията. Предлагаме въвеждането му и в България по следния начин:

Размерът на авторските възнаграждения за събития с икономическа стойност до 10 000 лв. се определя като фиксирана сума в зависимост от:

- цената на билета или бюджета на събитието (при безплатен достъп) в граници от/до
- броя места (капацитета) на мястото на провеждане на проявата в граници от/до.

Двата критерия формират стойността на очакваната икономическа изгода от реализирането на събитието във възможно най-близки до реалността граници. По този начин се дава възможност за определяне на икономическа стойност на събитието без предоставяне от страна на ползвателите на конкретни отчети, протоколи за продажби и др. финансови документи и от там до определяне на справедлив размер на авторски възнаграждения. Предимство на механизма е спестяването на административен ресурс, както от страна на ползвателите за набор и изпращане на отчети за всяко едно малко събитие, така и от страна на сдружението за обработката на получения обем от документация.

Определянето на границите за бюджет на събитието също облекчава процеса и нуждата от събиране и обработване на необходимия документопоток при събитията без приход. На първо място механизмът дава възможност да се определи справедливо авторско възнаграждение когато е невъзможно да се изведе конкретен бюджет, свързан само с музикалната/ите програма/и на дадено събитие – трудност, срещана към момента.

На второ място, въвеждането на критерий за капацитет на мястото отразява мащаба на събитието и потенциала му за привличане на публика, спомага за определяне на по-близка до реалната икономическа стойност и изплащане на справедливи авторски възнаграждения за събития без вход с малък или нулев бюджет. Към настоящия момент често срещана практика е при организиране на събития, особено от общински и държавни структури, да не се заплаща за ключови елементи, необходими за провеждане на събитието: сцена, озвучаване, осветление и др.п. Те са или собствени, или отдадени под формата на дарение и не влизат в рамките на конкретен бюджет. Възнагражденията на служители, вкл. и изпълнители, музикални състави, оркестри, които работят на щат също не влизат към разходната част на едно събитие. По този начин с минимален бюджет се организират събития, възприемани от многохилядна публика, което води до

изкуствено намаляване на реалната икономическата стойност на събитието и подценяване на дължимите авторски възнаграждения. Получава се разминаване между действителния ефект от използването на музика пред голям брой потребители и крайно ниската оценка на авторските възнаграждения, определени единствено на база бюджет, който в определени случаи може да е нулев. Такива събития са неравнопоставени със събития с подобен характер, мащаб и репертоар, за които се извършват обичайните разходи по организация: заплаща се сцена, озвучаване, осветление, техници, изпълнители и т.н. и на тази база се изплащат адекватни авторски възнаграждения. С въвеждането на критерия капацитет на мястото, тези изкривявания до голяма степен се неутрализират.

Фиксираните възнаграждения са изведени от процента авторски отчисления, който бе определен за големите концерти - 7,5%, по такъв начин, че при всяка граница на капацитет от/до тези събития да заплащат фиксирана сума равна максимално на 7,5% и минимално 6% от икономическата стойност, т.е. обичайно да са по-облекчени от големите събития. Таблицата е развита в посока по-голяма икономическа стойност с максимален размер до 10 000 лв. без ДДС и до капацитет на мястото, където над 3 000 души тарифните позиции не се променят с нарастването на публиката. По този начин и най-голямото събитие като мащаб с най-висока икономическа стойност, според таблицата е фиксирана сума равна на 7,5% от икономическата стойност, от където естествено механизмът за определяне размера на възнагражденията се прелива в регламента за големите концерти. В хипотезите, при които с ограничен бюджет се организират събития пред много зрители, съществуват възможности за заплащане на по-висок процент авторски възнаграждения като причините за това бяха изведени по-горе.

Концерти в клубове

В практиката най-често срещаните малки концерти се такива, които се провеждат в заведения за хранене и развлечения, места за настаняване и средства за подслон, казина и игрални зали. За удобство на промоутърите, които организират на подобни места по-голям брой по-малки събития, се обособи отделна категория събития - т.нар. **клубни концерти**. Изготви се таблица с фиксирани суми на авторските възнаграждения, като за определяне на икономическата стойност на събитието се взима предвид цената на най-масовия билет и капацитета на мястото, който максимално може да бъде до 1000 посетителски места или 500 кв. м. потребителска площ. Чрез фиксираните суми отново се избягва нуждата от предоставяне на точни финансови отчети от страна на организаторите и се елиминира възможността за укриване на приходи и от там за изкуствено намаляване размера на възнагражденията.

При формиране на фиксираните суми логиката е като при малките концерти, т.е. при добра реализация да се достигне до по-малки стойности на авторските възнаграждения, а именно 6% от приходите, като за целта са направени и по-малки стъпки на категориите при определяне цените на билетите и капацитета на местата за провеждане на проявите.

Събития с музика от първостепенно значение

За събития с ползване на музика от първостепенно значение са считат тези, при които музиката е един от основните елементи от проявата, т.е. без нея тя не би могла да се проведе или би изгубила значително от нарушаване на своята цялост между музикална част и останалите елементи. Такива неизчерпателно изброени са: танцовите спектакли, спортни събития по художествена гимнастика, фигурно пързаляне и др. п., циркови представления, ревюта и др.п.

В сегашната Тарифа съотношението между процента за отчисления за събития с първостепенно значение на музиката (5,55) е 64% от основния процент за концерти (8,73%)

В настоящия Проект за изменение се запазва същото съотношение между двата процента и така от **7,50% (концерти)**, процентът за събития с музика от първостепенно значение се формира на **4,80%**.

При събитията с първостепенно значение се прилагат аналогично механизмите за определяне размера на възнагражденията спрямо мащаба на събитието, респ. икономическата му стойност. За **събитията с икономическа стойност над 10 000 лв. без ДДС** авторските възнаграждения се формират като 4,80% от икономическата стойност на конкретното събитие. При **събития до 10 000 лв.** се взема фиксирана сума спрямо цената на билет или бюджета и капацитета на мястото на провеждане. Таблицата за фиксирани суми е изготвена по аналогичен метод на тази за концерти на база процента за тези събития – 4,80%, който при добра реализация на събитието може да се редуцира до 4%.

Фонова музика ползвана само по време на концерти и музикални фестивали или събития с първостепенно значение на ползваната музика.

Това е музиката, поднесена чрез живо изпълнение или от механичен източник, която се ползва за фон в рамките на концертни събития или музикални фестивали, както и при събития с първостепенно ползване на музика – преди или след основните музикални програми и по време на паузите. Тъй като тя не влияе на решението на потребителите да закупят билет или да присъстват на дадено събитие, нейното отражение върху икономическата стойност на събитието не е съществено. Поради тази причина тя се лицензира отделно и се заплаща с минимален процент от икономическата стойност на събитието – 0,1% за концерти

и 0,06% за събития с първостепенно значение на музиката. Събраните възнаграждения за нея се разпределят отделно от възнагражденията на основното събитие. Времетраенето на фоновата музика не се взема предвид при определяне размера на възнаграждения за основното събитие.

Озвучаване на събития

Това са събития с немусикален характер, при които музиката се изпълнява от механичен източник и е допълнителен елемент към проявата, т.е. те биха могли да се проведат и без музика. Неизчерпателно изброени такива са: панаири, изложения, рекламни щандове, семинари, лекции, немусикални фестивали, артистични прояви, светлинни и пиротехнически спектакли и др.п.

Предвид трудността на подобни събития да се определи конкретната икономическа стойност, свързана с музикалното събитие, било като приход или като бюджет, както и нейната по-ниска добавена стойност към цялото събитие, се въвеждат фиксирани суми на авторските възнаграждения, които също зависят от броя публика, която има възможност да присъства на събитието или от квадратурата на пространството, което се озвучава, но в по-големи граници на отделните категории. Сумите са съобразени със сходни позиции за рекламни щандове и инцидентни изложения и панаири, съдържащи се във вече утвърдената *Тарифа за определяне размера на възнаграждения, дължими за използване на музикални и свързани с тях литературни произведения при публично изпълнение в туристически, търговски обекти и други публични места* и са развити с оглед да са по-ниски от позициите за събития с първостепенно значение на музиката.

Събития със смесен характер

Смесени са събития, които се състоят от две или повече музикални програми с различна степен на ползване на музика (концерт, музика с първостепенно значение, озвучаване), както и две или повече музикални програми и немусикална/и програма/и.

Когато събитията са с икономическа стойност до 10 000лв. и са от две музикални програми, концерт и музика с първостепенно значение, за улеснение се прилага таблица с фиксирани суми, които са с относително осреднени стойности между таблицата за малки концерти и таблицата за малки събития с музика от първостепенно значение.

При всички останали смесени събития, вкл. и с немусикални програми се изхожда от принципа за определяне на икономическата стойност на всяка една програма и изчисление на авторските възнаграждения по правилата предвидени в тарифата.

При невъзможност за точно определяне на икономическата стойност на отделните музикални програми на базата на отчетите на ползвателите, от общата икономическа стойност на цялото събитие се изчислява икономическата стойност на всяка програма пропорционално на времетраенето ѝ, отнесено към времетраенето на събитието.

Минимуми

Въвеждането на минимални прагове на авторски възнаграждения при различни видове ползване е практика на по-голямата част от европейските дружества. Те осигурят от една страна минимално възнаграждение за авторите за използването на техния труд и от друга обезпечават административните разходи по лицензирането на събитията и последващото разпределение на възнагражденията от тях. Специално в концертното лицензиране минимуми има в 11 от изследваните държави: Германия, Великобритания, Франция, Италия, Холандия, Дания, Латвия, Естония, Унгария, Полша и Румъния

Опитът от прилагането на настоящата тарифа и реалността в България показва, че се провеждат редица събития, при които трудно може да се определи икономическата стойност на определено събитие, поради липса на данни, или е невъзможно разделянето ѝ между отделните програми. В други случаи често разходът за лицензирането на събитието надхвърля не само предвидените административни удържки, но и самия размер на авторските възнаграждения, което е икономически неоправдано за всички заинтересовани страни.

В тази връзка в предложението за промяна на тарифата се въвежда механизъм за гарантирани минимални възнаграждения като гаранция за ефективност и оптимизация на процесите и неподценяване на музикалния продукт. За минимален размер на авторските възнаграждения се възприемат фиксираните суми от първи ред на таблиците според съответния вид проява, т.е. приравняват се към събитията с най-ниска цена на билет или най-нисък/нулев бюджет.

Отстъпки

Друг важен елемент от проекта за промяна на тарифата е различната структура и логика на част от отстъпките.

На първо място се премахват отстъпките за дългосрочни договори, тъй като поради промените в ЗАПСП, приети през март 2018г., които пряко касаят концертното лицензиране, се промени модела на лицензиране, като за всяко едно събитие се сключва отделно писмено споразумение, което реално обезсмисля ефекта от подобни отстъпки.

Въвеждат се отстъпки, които да изпълняват своята икономическа функция, а именно стимулиране активността на ползвателите, гарантиране коректното отчитане на обстоятелства, по които се определя размера на възнагражденията и гарантиране на последващото им изплащане в цялост и в срок.

Поради тази причина се въвежда отстъпка, която пряко да бъде обвързана с отчитане и заплащане на дължимите авторски възнаграждения директно през агенциите за продажба на билети, т.нар. тикетинг агенции, след сключване на тристранни споразумения. Алтернативно, при желание от страна на ползвателите да не включват трета страна, както и за организаторите на събития с безплатен / свободен достъп, има вариант за ползване на отстъпките в същия размер при заплащане на авторските възнаграждения до седем работни дни след провеждането на събитието. Размерът на тази отстъпка логично зависи от обема на дължимите възнаграждения за съответното събитие.

Въвежда се отстъпка и за самостоятелно попълване и подаване на отчети в електронната платформа на сдружението, което реално ще доведе до спестяване на административен ресурс. Запазват се и отстъпките за индивидуален обем, което е обичайна търговска практика, прилагана към големите клиенти на всяка една компания.

Редуцират се и възнагражденията на образователните институции, когато не са в хипотезата на свободно ползване по чл. 24 от ЗАПСП, с което се цели да се подпомогне уникалната за България мрежа от читалища, както и художествената самодейност като цяло.

Съответно се прилагат и конкретни механизми, при които ползвателите губят правото си на отстъпки:

- при неизпълнение на законовото задължение на ползвателя да сключи договор преди събитието;
- ако забави плащания с повече от 60 дни по сроковете на вече сключен договор;
- при отстъпките за обем и гарантирано плащане – неосигуряване на възможност МУЗИКАУТОР да получи данните за реализираните продажби на билети директно от посредника. Това би гарантирало прозрачност и коректност на информацията, от която зависи определяне размера на възнагражденията, и която съгласно ЗАПСП следва да бъде предоставена на сдружението и би спестило време и ресурс за обработка и проверка на данните, което оправдава ползването на подобни отстъпки.

Репертоар

При определяне размера на възнагражденията за големите събития се запазва досегашната логика за пропорционално изчисление на икономическата стойност

и авторските възнаграждения спрямо времетраенето на защитен и незащитен репертоар.

За улесняване лицензирането на малки събития се въвеждат категории на защитени/незащитени произведения в граници от/до на защитеното времетраене в зависимост от което се редуцират фиксираните суми, но без да се нарушават минимумите. Този механизъм ще доведе до спестяване на усилия по отчетност от страна на ползвателите и извършване на прецизни изчисления от сдружението.

Всички изложени до тук цифри и механизми са подробно разписани в приложения Проект за изменение и допълнение на Правилата (Тарифата).